

Handläggare
Lena Alksten
Telefon: 08-508 36 241**Till**
Äldrenämnden
den 25 augusti 2020

Reglering av undersköterskeyrket – kompetenskrav och övergångsbestämmelser

Svar på remiss från Kommunstyrelsen 2020/871

Förvaltningens förslag till beslut

1. Äldrenämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen och överlämnar det till kommunstyrelsen.
2. Äldrenämnden beslutar om omedelbar justering.

Patric Rylander
FörvaltningschefRaili Karlsson
Avdelningschef

Sammanfattning

Socialdepartementet har skickat ut promemorian om reglering av undersköterskeyrket gällande kompetenskrav och övergångsbestämmelser på bred remiss. För stadens räkning lämnas yttrande från stadsledningskontoret, socialnämnden och äldrenämnden. Promemorian behandlar nödvändiga förändringar av utredningen *Stärkt kompetens i vård och omsorg*, SOU 2019:20, som ligger till grund för beslut om att införa en skyddad yrkestitel för undersköterskor. Syftet med att införa en skyddad yrkestitel för undersköterskor är att öka kvaliteten och säkerheten i vården och omsorgen.

De förändringar som promemorian föreslår grundas på vård- och omsorgsprogrammet nya utformning som fastslogs av regeringen i december 2019 samt de synpunkter som inhämtades vid en nationell remissrunda gällande SOU 2019:20.

De förslag till förändringar som presenteras i promemorian handlar om att justera utbildningskraven för undersköterskor så de matchar regeringens fastställda krav för vård- och omsorgsprogrammet nya utformning som fastslogs av regeringen i december 2019. Promemorian föreslår också att tiden då övergångsbestämmelserna ska gälla förlängs från fem till tio år. Förslaget om skyddad yrkestitel med övergångsbestämmelser ska börja gälla från och med den 1 januari 2025.

Förvaltningen ställer sig bakom förslagen i promemorian. Den förlängda tiden med övergångsbestämmelser gör det möjligt att upprätthålla försörjningen av undersköterskor inom äldreomsorgen och gör det möjligt för de som inte har rätt kompetens att validera och pröva sin kunskap eller utbilda sig så att de uppnår kompetenskraven.

Bakgrund

I april 2019 presenterades utredningen *Stärkt kompetens i vård och omsorg*. SOU 2019:20. Utredningens övergripande uppdrag var att föreslå hur yrket undersköterska kan regleras så att kvalitet och säkerhet ökas i hälso- och sjukvården samt omsorgen.

Promemorian som denna remiss behandlar ska komplettera beredningsunderlaget SOU 2019:20. Förslaget har gått ut till 119 remissinstanser som främst består av kommuner, regioner, högskolor och intresseorganisationer. Kommunstyrelsen har begärt yttrande från stadsledningskontoret, socialnämnden och äldre- och äldreomsorgsnämnden. Ytrandet ska vara kommunstyrelsen tillhanda senast den 15 september och remissvaret ska vara insänt till Socialdepartementet den 10 oktober.

Ett viktigt syfte med att införa en skyddad yrkestitel för undersköterskor är att öka kvaliteten och säkerheten i vården och omsorgen. I och med införandet av den skyddade yrkestiteln kommer det att ställas enhetliga krav på undersköterskors kompetens och krav på en viss lägsta kompetensnivå.

Med en skyddad yrkestitel synliggörs vilken kompetens som krävs för att kalla sig undersköterska och därmed även de områden som medarbetare behöver ytterligare kompetensutveckling inom. Utredningarna har förhoppningar om att kunna få upp statusen i vårdyrket och få fler som söker sig till yrket.

Reglerna om skyddad yrkestitel föreslås träda i kraft den 1 januari 2025. Vidare föreslås övergångsbestämmelser som ska gälla i tio år

vilka möjliggör att en äldre utbildning med inriktning mot vård och omsorg i kombination med yrkeserfarenhet under vissa förutsättningar också kan godkännas vid ansökan om skyddad yrkestitel.

Ärendet

I april 2019 presenterades utredningen *Stärkt kompetens i vård och omsorg*. SOU 2019:20. Utredningens övergripande uppdrag var att föreslå hur yrket undersköterska kan regleras så att kvalitet och säkerhet ökas i hälso- och sjukvården samt omsorgen.

Regioner och kommuner i Sverige har haft möjlighet att lämna synpunkter på utredningen och dessa synpunkter har lett fram till några ändringar som skiljer sig något från SOU 2019:20.

Promemorian föreslår att det ska införas en ny paragraf, 4 kap. 5 a §, i patientsäkerhetslagen (2010:659) med fyra följande punkter.

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 2025.
2. Den som vid ikraftträdandet är tillsvidareanställd med yrkestiteln undersköterska ska även i fortsättningen få fortsätta använda titeln trots att han eller hon inte har fått bevis om rätt att använda den, dock längst fram till och med den 31 december 2034.
3. I det fall en ansökan om bevis om rätt att använda yrkestiteln undersköterska görs senast den 31 december 2034 ska utbildning med inriktning mot vård och omsorg från gymnasieskolan eller kommunal vuxenutbildning enligt äldre bestämmelser anses likvärdig med utbildning enligt 4 kap. 5 a § andra stycket 1. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om krav på innehåll och godkända betyg i sådan utbildning.
4. I det fall en ansökan görs senast den 31 december 2026 ska även den som har varit verksam med yrkestiteln undersköterska i en omfattning som sammanlagt motsvarar heltid under fem år de senaste tio åren före ansökan, få bevis om rätt att använda yrkestiteln.

Punkterna handlar framför allt om nödvändiga förändringar som härleds till vård- och omsorgsprogrammets nya utformning som fastslogs av regeringen i december 2019. Ändringarna innebär att fler ämnen kommer att bli obligatoriska inom vård- och

omsorgsprogrammet och att kursinnehållet har justerats. Bedömningen är att förslagen därför behöver ändras i anledning av förändringarna i kursinnehållet.

Promemorian föreslår även ändrade övergångsbestämmelser i syfte att åstadkomma ett så ändamålsenligt införande av reglerna om skyddad yrkestitel för undersköterska som möjligt. Bland annat föreslås övergångsperioden förlängas från fem år till att gälla i tio år. Det är för att kunna säkra tillgången till personal med yrkestiteln undersköterska och samtidigt se till att undersköterskors kompetens blir enhetlig inom en överblickbar framtid. Därutöver föreslås att även en längre och sammanhängande yrkeserfarenhet genom anställning med yrkestiteln undersköterska ska kunna ge rätt till skyddad yrkestitel.

Den skyddade yrkestiteln kommer att införas 1 januari 2025. De medarbetare som har en tillsvidareanställning med yrkestiteln undersköterska får fortsätta att använda yrkestiteln under en övergångsperiod på tio år.

Ansökan om skyddad yrkestitel ska göras till Socialstyrelsen. Vid ansökan om yrkestiteln som görs under övergångsperioden ska även utbildning från gymnasieskolan eller kommunal vuxenutbildning enligt äldre bestämmelser bedömas som likvärdig under vissa förutsättningar. Därutöver ska, under en tvåårsperiod efter ikraftträdandet, den som har varit verksam med yrkestiteln undersköterska i en omfattning som sammanlagt motsvarar heltid i fem år under de senaste tio åren räknat från tiden för ansökan få bevis om rätt att använda yrkestiteln.

Även medarbetare inom vård och omsorg med annan yrkestitel än undersköterska, som till exempel boendestödjare, kommer att kunna ansöka om och få bevis om skyddad yrkestitel förutsatt att de uppfyller kraven på utbildning eller motsvarande kompetens.

För att säkerställa en enhetlig utbildningsbakgrund för personal med yrkestiteln undersköterska belyser promemorian att det finns behov av ytterligare reglering av kraven på innehållet i utbildningen.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom äldreförvaltningen. Samverkan med de fackliga organisationerna har skett i förvaltningsgruppen den 19 augusti 2020. Kommunstyrelsens pensionärsråd har tagit del av ärendet den 18 augusti och socialnämndens, äldrenämndens och

överförmyndarnämndens gemensamma råd för funktionshinderfrågor den 20 augusti.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen ställer sig positiv till promemorians förslag.

Ett viktigt syfte med att införa en skyddad yrkestitel för undersköterskor är att öka kvaliteten och säkerheten i vården och omsorgen. I och med införandet av den skyddade yrkestiteln kommer det att ställas enhetliga krav på undersköterskors kompetens och krav på en viss lägsta kompetensnivå.

Förslaget att förändra övergångsbestämmelserna att gälla i tio år istället för fem gör att övergången blir smidigare för såväl verksamheten som den enskilda medarbetaren. Förlängningen av övergångsperioden tillsammans med förslaget om att en längre och sammanhängande yrkeserfarenhet genom anställning med yrkestiteln undersköterska ska kunna grunda rätt till skyddad yrkestitel, gör det möjligt att säkerställa tillgången till medarbetare med rätt att använda titeln undersköterska under hela övergångsperioden.

Förlängningen av tiden för övergångsbestämmelserna innebär att medarbetare som inte uppfyller ställda krav hinner få sin kompetens validerad och vid behov komplettera sin utbildning för att uppfylla kraven för att kunna ansöka om skyddad yrkestitel. Medel för validering och kompletterande utbildning kan därför behöva avsättas.

De medarbetare som arbetar sina sista år före pensionsavgång kommer också gynnas av en förlängd tid för övergångsbestämmelserna eftersom de inte kommer att behöva ansöka om en skyddad yrkestitel på grund av att de avslutar sin anställning.

Jämställdhetsanalys

En reglering av yrket undersköterska är positivt för såväl kvinnor som män och kan gynna jämställdhetsarbetet i staden eftersom det med regleringen blir tydligare att bedöma medarbetarnas kompetens vid anställning, planerad fortbildning och vid lönesättning.

Bilagor

Reglering av undersköterskeyrket - kompetenskrav och övergångsbestämmelser (Ds 2020:15)